

Chceme, aby boli klienti aj ich rodiny spokojní

Košický kraj patrí medzi ostatnými samosprávnymi kraji na špičku, čo sa týka objemu prostriedkov, ktoré z rozpočtu idú na sociálne služby. Zhruba 30 percent rozpočtu investuje regionálna samospráva do sociálnych služieb pre občanov kraja. Hovoríme o tom s vedúcou odboru sociálnych vecí a zdravotníctva Zuzanou Juskovou.

Ak sa pozrieme desať rokov dozadu, v kraji existovala sieť zariadení sociálnych služieb. Podobala sa tej dnešnej?

„Zahŕňala minimum neverejných poskytovateľov a 14 veľkokapacitných verejných poskytovateľov. Snažili sme sa vniesť do tejto oblasti systém. Začali sme sa orientovať na kvalitu a humanizáciu poskytovaných služieb a väčšiu otvorenosť zariadení cez dni otvorených dverí, výstavy, web stránky zariadení... Začali pribúdať neverejné subjekty, ktoré sú financované z rozpočtu KSK. Zazmluvňujeme ich podľa potrieb a výberu občanov v kraji a podľa toho, aké sociálne služby sú nedostatkové. Dnes máme 13 zariadení sociálnych služieb v našej zriaďovateľskej pôsobnosti a 63 neverejných poskytovateľov, ktorým prispievame finančnými prostriedkami na poskytovanie sociálnych služieb pre občanov kraja.“

Oblasť sociálnych služieb je finančne náročná. Aká časť rozpočtu ide na tento účel?

„Finančné prostriedky z rozpočtu KSK do oblasti sociálneho zabezpečenia stúpili od roku 2005 o zhruba 33 per-

cent. V roku 2015 to bolo vyše 24 miliónov eur, z toho 16,6 milióna pre verejných a 7,4 milióna pre neverejných poskytovateľov. Sociálne služby boli zabezpečované pre 3117 klientov. V tomto roku je v rozpočte KSK na sociálne služby čiastka 24,8 milióna eur.“

Áké výsledky prinieslo pre klientov niekoľko etáp optimalizácie sociálnych služieb?

„Naším cieľom bolo efektívnejšie využiť finančné prostriedky, znížiť výdavky z rozpočtu a nastaviť čo najpriaznivejšiu a najkvalitnejšiu ponuku sociálnych služieb podľa dopytu občanov. Vznikli nové druhy sociálnych služieb, väčšinou znížením kapacity pri existujúcich druhoch služieb. Tie sa transformovali na služby, aké občania žiadali. Malé zariadenia boli začlenené pod väčšie, ako ich organizačná súčasť, čím sa znížili náklady na administratívu. V súlade s princípmi deinštitucionalizácie sme začali zriaďovať nové sociálne služby komunitného charakteru, ktoré sa poskytujú ambulantnou formou. Vo vybraných zariadeniach sa za účelom zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb a humanizácie prostredia znížila kapacita. Celkovo oproti roku 2008 klesla o 200 klientov.“

Odrazila sa optimalizácia aj na počte zamestnancov?

„Po úpravách počtov má každé zariadenie minimálne o 10 percent vyšší celkový počet zamestnancov, ako je daný minimálnym normatívom. V konečnom dôsledku sa však oproti roku 2008 znížil ich počet o 20.“

ZUZANA JUSKOVÁ, VEDÚCA ODBORU SOCIÁLNYCH VECÍ A ZDRAVOTNÍCTVA

Často sa používa výraz humanizácia a deinštitucionalizácia. Čo vlastne znamená? Čo prináša?

„Je to proces postupnej zmeny od inštitucionálnej starostlivosti o klientov k životu, ktorý je v čo najväčšej miere nezávislý, s podpornými službami priamo v komunite. Predpokladá to postupné znižovanie kapacity pobytových zariadení sociálnych služieb a zároveň vybudovanie siete nových alebo existujúcich alternatívnych komunitných služieb. V niektorých našich zariadeniach sme už začali zavádzať prvky humanizácie - tréningové bývanie alebo za-

riadenia podporovaného bývania pre klientov, rušili sa viac ako dvojložkové izby klientov, zrušila sa povinnosť stravovať sa podľa vopred určeného harmonogramu v jedálni zariadenia, ako aj odoberania jedla v určenom počte. Začali sa vytvárať priestory na podporu nezávislosti klientov - kuchynky na prípravu stravy, sociálne programy na získavanie zručností v starostlivosti o domácnosť. Rozšírila sa ambulantná a týždenná forma v niektorých zariadeniach.“

Ako najjednoduchšie sa občan dozvie, aké služby môže využiť, čo všetko k tomu potrebuje, kde to vybaví?

„Už v septembri 2010 sme na úrade zriadili Kanceláriu prvého kontaktu (KPK). Poskytuje komplexné sociálne poradenstvo všetkým občanom. Informuje o druhu a forme poskytovanej sociálnej služby, o zariadeniach, či už v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK alebo u neverejných poskytovateľov, o celom procese posudzovania odkázanosti na sociálnu službu a samotnom jej zabezpečení podľa výberu klienta. Vlni služby KPK využilo okolo 1500 občanov. Klienti môžu prísť osobne, ale vieme poradiť aj telefonicky, prostredníctvom e-mailu, alebo najnovšie aj prostredníctvom tzv. chatu. Na webe je zverejnený register po-

skytovateľov sociálnych služieb s informáciami, kontaktnými údajmi, kapacitou, voľnými miestami, priemernými úhradami. Občania môžu navštíviť aj jedného z 22 poradcov, ktorí poskytujú bezplatné špecializované sociálne poradenstvo pre občanov nachádzajúcich sa v nepriaznivých životných situáciách na území celého kraja.

Aká je vízia kvalitnejších sociálnych služieb v Košickom kraji?

„Sledujeme európske trendy a v najbližších rokoch chceme postupne zavádzať prvky deinštitucionalizácie a ku klientom pristupovať individuálne. Zariadenia budeme smerovať viac k rodinnému typu, postupne znižovať kapacitu veľkých zariadení a zároveň zavádzať komunitný systém poskytovania služieb. Chceme, aby v našich zariadeniach boli klienti aj ich blízki spokojní. Preto budeme robiť pravidelné kontroly úrovne poskytovaných sociálnych služieb podľa štandardov kvality a zmeny v legislatíve zavedieme do praxe pre občana čo najpriateľnejším spôsobom. Počítame s tým, že zvýšime počet miest v zariadeniach pre občanov v krízovej životnej situácii (domovy na pol ceste, zariadenia núdzového bývania, útulky...). Keďže pribúda ľudí, ktorí trpia na Alzheimerovu a Parkinsonovu chorobu, budeme tomu prispôbovať počet miest v špecializovaných zariadeniach. Zriadime aj ďalšie kontaktné miesta pre rodiny a klientov s Alzheimerovou chorobou, pretože pomoc a radu pri nej potrebujú všetci.“

Nové okná, výtahy aj ambulantné služby

Vďaka mimorozpočtovým zdrojom sa v Košickom kraji podarilo rekonštruovať niekoľko zariadení sociálnych služieb.

„Kvalitu života treba posúvať dopredu. Pre každého človeka je najťažšie prejsť z rodinného do komunitného prostredia. Určite je to ľahšie, ak sa dostanú do príjemného zázemia, kde dostanú aj kvalitné služby. Naš kraj patrí na špičku, čo sa týka objemu peňazí, ktoré z rozpočtu dávame na sociálne služby. Zhruba 30 percent rozpočtu investujeme do sociálnych služieb pre občanov kraja. Máme trinásť zariadení v našej zriaďovateľskej pôsobnosti, z nich už len jedno, v Šemši, neprešlo rekonštrukciou, pretože sídli v historickej budove, kde sú komplikované podmienky. Na všetky ostatné sa nám podarilo vyčleniť peniaze z rozpočtu, ale predovšetkým získať mimorozpočtové zdroje - hlavne prostriedky z finančných mechanizmov európskych krajín,“ povedal predseda KSK Zden-

ko Trebuľa.

Z Nórskeho finančného mechanizmu bol implementovaný projekt pre IDEA - DSS Prakovce na zriadenie hydroterapeutického/rehabilitačného centra pre postihnuté deti a mládež z celého kraja v zrekonštruovanom objekte kaštiela Matilda Huta. Celková výška finančných prostriedkov bola 1 079 392 eur.

V rámci Operačného programu Životné prostredie sa podarilo realizovať projekt pre zariadenie VIA LUX v Košiciach-Barci v celkovej výške 1 090 497 eur. Išlo hlavne o výmenu okien, zníženie energetickej náročnosti budovy a zvýšenie tepelnej pohody, inštaláciu slnečných kolektorov.

Program švajčiarsko-slovenskej spolupráce podporil projekt „Vstúpte k nám“ v košickom zariadení DOMKO. Súčasťou vyše miliónového projektu bola rekonštrukcia budovy a rozšírenie o týždennú formu pobytu pre 10 klientov. Výmenou okien a zateplením budovy sa znížili straty tepelnej energie. Rekonštrukcia s nadstavbou a prístavbou objek-

KLIENTI DSS DOMKO V KOŠICIACH RADI KRESLIA

tu zároveň odstránila bariéry a umožní aj imobilným klientom zúčastňovať sa na všetkých aktivitách v zariadení. Stavebnými úpravami sa vytvorili priestory na rehabilitáciu a ergoterapiu.

Vlni sa mohli radovať v ďalších štyroch zariadeniach. Z Regionálneho operačného programu (ROP), prioritnej osi 2

„Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately“ boli realizované štyri projekty s celkovou výškou oprávnených výdavkov 8 449 800 eur. Rekonštrukcia sa robila v DSS ARCUS na Skladnej v Košiciach. Podarilo sa rozšíriť ubytovacie priestory, sociálne zariadenia i administratívnu

časť. Pribudli výtahy a bezbariérové úpravy, čiastočne je zateplený obvodový plášť. V pôvodných priestoroch bude miesto na ambulantnú formu starostlivosti o desať klientov so špecializovanými poruchami - Alzheimerovou a Parkinsonovou chorobou a ďalšími diagnózami. V DSS ONDAVA v Rakovci nad On-

davou historický kaštieľ prešiel rozsiahlou kompletnou rekonštrukciou a modernizáciou. Dobudovalo sa podkrovia, zateplili izby i vonkajší obvodový plášť, pribudol výtah a spojovacia chodba medzi kaštieľom a ubytovacou časťou. Slnečné kolektory pomôžu so znížením energetickej náročnosti a spolu so zateplením prinesú domovu úsporu nákladov.

V DSS LUMEN v Trebišove sa doterajšie dvoj- až štvorposteľové izby zmenili na bunky s jedno a dvojposteľovými izbami s vlastným WC a sprchou. Investícia zahrnila aj výmenu okien, kompletné zateplenie, novú strechu, bezbariérové úpravy, aj systém slnečných kolektorov na ohrev úžitkovej vody. DSS IDEA v Prakovciach - Matilda Hute, prešiel komplexnou rekonštrukciou vykurovania, vzduchotechniky, elektroinštalácie, zdravotníckej. Vznikli dielne na ergoterapiu, podporované bývanie pre 12 nových klientov, priestory pre obslužný personál.